KÜLTÜR VE SANAT DERGİSİ

kıyı

BİR YERGİ ŞAİRİ HALİL NİHAT BOZTEPE

BU SAYIDA: İsmet Kemal Karadayı • Ayten Korkmaz • Hasan Hüseyin • Ahmet Özer • Adil Gülvahaboğlu • Güven Tanış • Nusret Kemal Otyam • Altay Öktem • Muzaffer Akyol • Halil Nihat Boztepe • Ali Mustafa • Işıl Karadeniz Altun • Hasan Hüsnü • Hüseyin Alemdar • Hasan Kıyafet • Federico Garcia Lorca (İpek yağan Karaboğa) • M.Özer Ciravoğlu • Asım Öztürk • Adil Salih • Arslan Pulathaneli • M.Reşat Sümerkan.

ŞUBAT 1988 • YIL:2 • SAYI:23 • 300 TL.

KIYI'dan

● Hasan Hüseyin, bir güzel ozan. 1987'de, ölümünün üçüncü yılında doğumunun 60. yılı onuruna bir anma programı düzenlendi. 17 Aralık 1987 tarihinde, Ankara Metropol Kültür, Sanat Sitesi Toplantı Salonunda yapılan Anma töreninde, şairin adına düzenlenen şiir yarışmasında birinciliği paylaşan Nevzat ÇELİK ile Atilla Çınar'a da ödülleri verildi. Bilgi Yayınevi Sahibi Ahmet Küflü, şairin eşi Azime Korkmazgil ile oğlu Temmuz Korkmazgil'in düzenlediği tören, bir şairin ölmezliğinin kanıtıydı.

Aynı günlerde şairimiz Mehmet Aydın, HASAN HÜSEYİN KORKMAZGİL, SANATI YAŞAMI adıyla bir kitap yayımladı. Aydın, bu yapıtında Hasan Hüseyin'i bir bütünlük içinde ayrıntılı olarak ele alıp değerlendiriyor.

26 Şubat 1984 tarihi, Hasan Hüseyin'in bizi bırakıp gittiği gündü. Ama bizler onu bırakmayacağız. Onun yazıları, şiirleri, sanatımızda, sürekli kendimizi yenilemede en büyük kılavuzumuz olacaktır. Dergimiz KIYI, onun 4. ölüm yıldönümünde üç ayrı yazı ile anısına bağlılığını kanıtlıyor.

● Dergimizin kapak konusu, 1882 doğumlu bir hiciv şairi Halil Nihat Boztepe. Daha önceleri Trabzon toprağından yetişmiş nice şairleri gündemine alıp okurlarına sunan Kıyı, bu sayısında ölümünün 39. yılında Halil Nihat'ı tanıtıyor. Yazıyı arkadaşımız Ali Mustafa'nın kaleminden sunuyoruz.

● Dergimiz yazarlarından sayın İsmet Zeki Eyuboğlu'nun iki yeni kitabı ulaştı bizlere. İlki 1965 yılında Sevişme Yolu adıyla, Latince aslından OVİDİUS'tan yapılan çeviri, bu kez AŞK SANATİ adıyla yeniden yayımlandı. İkincisi ise ANADOLU İNANÇLARI-ANADOLU MİTOLOGİSİ adını taşıyor.

● Dergimiz KIYI'nın çıktığı ay (Nisan 1986) Berlin Halkevinin de Türkçe Yayımlanan bir dergisi ulaşmıştı okura: PARANTEZ. Şair arkadaşımız Gültekin Emre'nin yayın yönetmenliğini yaptığı PARANTEZ, Ekim 1987 tarihinde yayımlanan 17. sayısıyla şimdilik yayın yaşamına son verdi. Ülkemizin dört bir yanından nice yazar ve şaire kucak açan bu güzelim derginin dileriz suskunluğu uzun sürmez.

● Her ölüm bir doğumu da beraberinde sürükler. Parantez'in kapanma haberinin ardından yazınımızın yepyeni bir ürüne kavuştuğunun haberini sevinerek vermek istiyoruz. YAZIT-Kültür Sanat ilk sayısıyla yeni yılda, Ocak 1988'de okurlarına merhaba dedi. Küçük boy, 56 sayfalık YAZIT'a, Kıyı adına hoşgeldin diyoruz. Dergimiz okurlarına bu kar deş yayının adresini veriyoruz: P.K. 804, Ulus/ANKARA

● Mart sayımızda 18. yüzyılın sonlarıyla, 19. yüzyılın başlarında yaşamış "Vardım ki yurdundan ayak götürmüş/ yavru gitmiş, öksüz kalmış otağı" dizeleriyle yürek tellerimizde duyarlık rüzgarları estiren bir şairimizi, BAYBURTLU ZİHNİ'yi anlatacağız.

● 1987 yılının son ayında açıklanan ödüllerden biri Sedat Simavi Edebiyat ödülü, diğeri Behçet Necatigil Şiir ödülüydü. Simavi Ödülünü ZAMAN ŞİİRLERİ adlı kitabıyla Hilmi YAVUZ, Necatigil Şiir Ödülünü de Yol Üstündeki Semender adlı kitabıyla Ahmet OKTAY kazandı. Türkiye İş Bankası Edebiyat Ödülü ise Tarık Dursun K.'nin ÖMRÜM ÖMRÜM adlı öykü kitabına verildi.

● Hukukun üstünlüğüne, insan haklarına, bilime, basın ve kültür yaşamımıza engin katkılarda bulunan değerli insan Cemal Reşit EYUBOĞLU, 21 Ocak 1988 günü aramızdan ayrıldı. 23 Ocak 1988 günü Trabzon'da toprağa verdiğimiz Eyuboğlu'nun, yaşadığı yıllardaki çok yönlü kişiliğini ayrıntılı olarak ele almayı, çok yönlü katkılarda bulunduğu dergimizin sayfalarında tanıtmayı bir görev sayıyoruz.

● Mart sayımızla ikinci yılımızı tamamlamış olacağız. KIYI'nın bu güne değin aldığı yolun daha da uzaması için, dergimize abone olmanızı abone bulmanızı, aboneliğinizi yenilemenizi dileriz. Kâğıdın ve basım giderlerinin vardığı noktadaki zorlukları yenmemiz için, tüm okurlarımızı dergimize omuz vermeye çağırıyoruz.

● Mart sayımızda buluşmak dileğiyle, başarılar, esenlikler...

Sahibi: Kuzey Gazetecilik Matbaacılık ve Ambalaj San.A.Ş. Adına
M.Naci ÖZKAN

Yazı İşleri Müdürü :*Osman D.PİYALE*
Sanat Danışmanı :*Gündoğdu SANIMER*
Sayfa Düzeni :*Şennur ÇAVDAR*

Dizgi Baskı: *Kuzey Gazetecilik Matbaacılık ve Ambalaj San.A.Ş. Demirkırlar İş Merkezi B-C Blok Tel:19191-61200 Değirmendere/TRABZON*

Abone Koşulları:*1 Yıllık 3000 TL.*
Yurtdışı Abone :*10 Dolar*
Yazışma Adresi :*P.K.183 Trabzon*
Ederi :*300 TL.* *(KDV Dahil) Aylık Dergi*

Banka No:Ziraat Bankası, Trabzon Şubesi
65755 Hesap Numarası

Gönderilen ürünlerin daktiloyla yazılması rica olunur.

Özüme ilişen çelişkiler, özeleştiriler...

İsmet Kemal KARADAYI

Yazıyor, ya da kalıcı "birşeyler" yazdığıma inandırıyorum kendimi. Bir de bakıyorum, yazdıklarımın azı pişmiş, çoğu pişmemiş hamur parçacıkları, değişik tür ve tatta... Biçimleri mi onların? Her ısıtılışta sık sık değişiyor..

*

Kendimi hem karalıyor, hem savunuyorum trenlerde, otobüslerde, vapurlarda ve dolmuşta, minibüste, parkta.. Tükürerek sonra yüzlerine kimilerinin oralardan, soruyorum: Bu ayrılık ne? Kim, niçin şuracıkta?

*

Çocuklar yakın arkadaşım, büyükler yandaşımdır. Ne ki hiçbir zaman "büyük, dev", hiçbir yerde "parmak çocuk" olmam, olmamışımdır..

*

Yeterliliğin yeterince sorumluluğunu, beni yetersizliğe kışkırtan o yetersiz görüşlere yüklüyorum.. Yeter mi bunca "yük" onlara acaba? İşte onu bilmiyorum..

*

Durup durup "bale müziği"ni kapatıyorum evimde. Dansları "arabesk"le gözlemlemek için.. Ve aynı gün, "incesaz"lar, "fasıl"lar!. Bethoven ya da Mozart, beğendiklerim arasında eşit tutarlı mı ne?

*

İçki masaları kısa sürmeli derim.. Masalarda, o güzelim masalların "sürmeli gözlü cennetlikler"i olsa bile.. Ve, "cennet"in "cehennem"in anıldığı yerlerde "insan"a saygı duyar, içerim..

*

Tam "tanrıtanımaz"mıyım? Hayır!. Bu yargı, tanrıtanımazlığı tam bilmediğim için olsa gerek..

*

Tüze, bence tek tek ile de sekseklerle de asla gerçekleşmez .. Gerçek tüzeyi yapan kuran geliştiren yön ve yöntem, "tek"in toplumla kesiştiği alanlarda vardır, başarılıdır ve hiç, ama hiç ölmez..

Uyanık mıyım? Uzandığımı biliyorum bıkıp usanmadan insanlara, "insanca" .. "İnsan" değilse o insanlar, utanıyorum..

*

Bana göre nice güzeldir ah, saf bir yanılgıdan yola çıkmış yanlışlıkları bağışlamak!. Benim, birçok "yanlış"ı aşmaya çalışmam gibi, anlaşıp alkışlayarak..

*

İnceliği nice uygularsam, onu algılamayana, anlamayana onca kalın gelirim..

*

Özlerim onları, "dost" iseler.. Dost, "öz"ü getirir kendiliğinden bana çünkü, hep ..

"Marko Paşa" değilim.. Daha çok, "insan"ın içinde, "toplumsal"ın geçerli katlarında bulunmak isterim..

*

Bir gün öleceğini bilmek!. Ne büyük ermişlik!. Ben, aklımın ve yakınlarımın erdiğince hiç ölmeyeceğim..

*

Gece yarılarında da yazarım, öğle ortalarında da.. Yapmayacağım şey, yazarken, o ince, hüzünlü akşamları, çirkin yüzlü gecelere bağlamak..

*

Kadın, sürekli sevgi akımıdır, bey nimden yüreğime..

*

İyiniyetimin karşılığını "niyet" lere ödetiyorum..●

ANILARDA ERZURUM

Bir sonbahardı andığım Erzurum'da
Bir fayton benim olurdu istasyondan okula
Cünle yapraklar solmuş eylül ayında
Böyle serin sabahlardan
Kaboonatlı bir çay tadı dudaklarımda.

Bir bahardı andığım Erzurum'da
Delice bir özlemdi denize duyduğum
Sisli havalarda ovayı deniz
Ev çatılarını gemi yapan.

Bir bahar akşamı anılarımda
Akasya kokusuyla nisan yağmuruyla
Büyülü bir guruptu seyre daldığım
Pencereden bakarken Nenehatun'da.

Sessiz bir kış gecesiydi anılarımda
Acı düdük sesleriyle gece yarısı
Bir tren giderdi uykularımı çalan
Kimler vardı içinde kim bilir
Uykulu yüzleri düşündürürdü bana.

Ayten KORKMAZ

HASAN HÜSEYİN'Lİ YILLAR

Ahmet ÖZER

1960'lı yıllardı. Çalıştığım yere konuk gelen bir arkadaşın elinde görmüştüm KAVEL'i. O gece, gerekligereksiz bir çok konu üzerinde kafa yormaktansa bir kenarda içten içe okumuştum bu kitabı. Okudukça sarsılıyor, içimi dolduran coşkuyla mutlu oluyordum: Aradığım şiiri bulmuştum. Bugün, yıllar önce okuduğum o kitaptan nice şiirler kalmıştır, belleğimde. En büyük sevincim de edinmemin güç olabileceğini düşündüğüm bu kitabın bana armağan edilmesiydi.

Kavel'den sonra, "Kızılırmak" ve "Temmuz Bildirisi" okuduğum kitapları oldular Hasan Hüseyin'in. Her şiirini arar olmuştum. O yıllarda çıkardığı FORUM dergisinde bir yandan başyazılar yazıyor, diğer yandan da şiirlerini yayımlıyordu. Günümüzde, şiir alanında hayli yol alan nice genç şairin şiirlerine, Forum dergisiyle bir ortam oluşturmuştu.

70'li yıllarda, uzun bir süre çıkan TOPLUM dergisinde mizah öyküleri yayımlamıştı. Şairliğiyle atbaşı yürüttüğü mizahın önemli dönemeci üç kitapla biçimlenmiştir: Öhhhööö Made in Turkey, Bıyıklar konuşuyor.

Yansıma'da aynı sayılarda yazdık onunla. Eylül 1972 de çıkan, 9. sayıda "Gülün Dalındaki Sancı" şiirim yayınlanmıştı. Aynı sayıda "Tortu" şiiri yer almıştı onun. Daha sonraki sayılarda da kendi şiirimin yayınlanmasının getirdiği sevinç kadar onun şiirlerini de umutla bekledim. Her şiirini severek, şiirin tadına vararak büyük bir hazla okuyor. ezberime kazımaya çalışıyordum.

Benim için bir başka mutluluk da onun ilk kez geniş oylumlu özgeçmişinin sunulduğu, Türkiye Yazıları dergisinin 14. sayısındaki yazısının orta bir yerinde, "Değişen Günler" şiirimin yer almasıydı.

Uzun yıllar şiirini yakından tanıdığım Hasan Hüseyin'le ilk kez 1981 Kasımında İstanbul'da beraber olduk. 1981 Nevzat Üstün Şiir Ödülüyle, Şiir Başarı ödülünü birlikte kazanmıştık. Nevzat Üstün'ün evinde, o yağmurlu İstanbul gecesinde uzun uzun söyleşme olanağımız olmuştu. Seçici kurul üyelerinden Sadun Tanju, Hasan İzzettin Dinamo da gecenin konuklarıydı. Hasan Hüseyin geceye ressam Balaban'la gelmişti. Hikaye dalında ödül kazanan Nadir Gezer ile Orhan Çubukçu'yu da o gece tanımıştım. Hasan Hüseyin gecenin bir vaktinde Nevzat Üstün'ün yıllar önce, kendisine armağan ettiği kitabından bir şiirini okumuş, bir yandan da bir iki ay öncesinde kazandığı Ömer Faruk Toprak ödülünden söz ederek, bu iki şairin öneminden, adlarına konulan ödüllerin şiirimiz adına kazanımından, mutluluk duyduğunu belirtmişti.

Trabzon'a dönüşümde ilk kitabım Ayrı Beraberlikler'i postalamıştım ona. Ödül gecesindeki söyleşimizde kendisinden çokça söz ettiğimiz şair dostumuz İsmail Gençtürk'ün mektuplarında anlattığı Hasan Hüseyin'le yazışmak mutluluğuna ermiştim. Benim konumumda olan bir çok arkadaşa sevgi dolu mektuplar yazmıştır. Her mektubuna sıcacık içten, sevecen yüreğini katmış, yazıştığı kişilere göz olmaya çalışmıştır.

İstanbul ve Ankara'da çıkan dergilerin yanında İzmir'de çıkan Dönemeç dergisi de birlikte olduğumuz bir dergi olmuştur. Öyle sanıyorum ki Ankara'da severek, sevinerek yaşamıyordu. Sokakta gezdiğini gören olmazdı. Bütün gücüyle yazmak, daha çok yazmakla geçiyordu günleri. Kitaplarını da düzenli olarak yayınlayacak bir ortam bulabilmişti: Bilgi yayınevi.

Bir ara postadan adıma gönderdiği iki kitabı gelmişti. Birincisi Irak'taki günlerini yazdığı "Bağdat Basra Yollarında" adını taşıyordu. Diğeri ise gözü gibi sevdiği Bedrettin Cömert'in şiirlerinin toplamı olan "Kalmasın Ellerim Sizlerden Uzak"tı. Bedrettin'in kitabını, gözyaşlarıyle biçimlendirmiş yüreği kavrularak derlemişti.

Ödül gecesi birlikteliğimizden beş ay sonra, 10 Nisan 1982 günü Ankara'dan Trabzon'a döneceğim **saatlerde, Evrensel Kitabevinde imza gününün olduğunu söylemişti** Remzi İnanç. **Otobüse yetişememe** endişesini de yüklenerek **kitabevine** koşmuştum. Ak saçları daha bir gürdü sanki. Esmerleşmiş yüzüyle daha bir sevimliydi. Son kitabı "Acılara Tutunmak"ı, "Sağlıklı sanat yılları dileyerek" imzalamıştı adıma. O sabah İzmir'den yeni döndüğünü söylemişti. Kitabını okurlara imzalarken, o günlerde Ankara'da çıkan Olgu dergisinde, Ayrı Beraberlikler üzerine yazdığı yazıyı okuyup okumadığımı sormuştu. Nasıl da sevinmiştim,

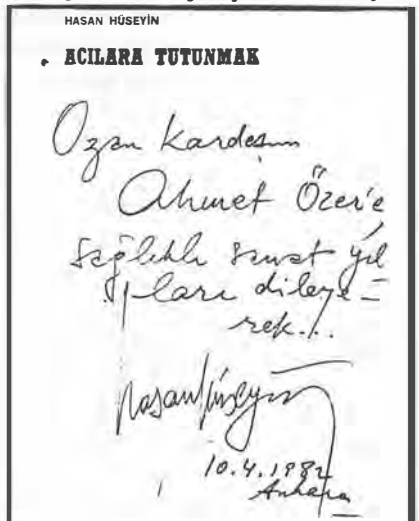
HASAN HÜSEYİN

• ACILARA TUTUNMAK

Özen kardeşim
Ahmet Özer'e
sağlıklı sanat yıl
ları dileyerek..
Hasan Hüseyin
10.4.1982
Trabzon

BİLGİ YAYINEVİ

1983 yazında sevgili dostum eleştirmen Mehmet Yaşar Bilen'le Ankara'daydık. O günlerde ilk aklımıza gelen de Hasan Hüseyin'i aramaktı. Kendisine telefon ettiğimde, bulunduğumuz yeri sormuş, birazdan geliyorum demişti. Oysa Çankaya'da oturmasına karşın, Kızılay'a çok az inerdi. Kırmamıştı bizi. Atlayıp gelmişti. Uzun süre beraberliğimiz olmuştu o gün. Onca işinin arasında bizlerin onu mektupsuz bırakışımıza kızmıştı. Yazılan her mektuba mutlaka yanıt verirdi. Doğrusu geciken yine bizler olmuştuk. O günkü birlikteliğimizde çok değişik konulardan, kitaplarından, şiirinden, çileli yaşamından uzun uzun anlatmıştı. Federal Almanya günlerinden Irak'a yapılan geziden "Bağdat seferi"nden kesitler taşımıştı anlattıkları. Yanımızda romancı dostumuz Burhan Günel de vardı.

1984 Şubatında soğuk bir Ankara sabahında muayene olmam için Hacettepe hastanesine giderken, sabah sisinin içinde birden seçmiştim onu. Yaz günlerindeki Korkmazgil değildi, hayli zayıflamıştı. Soğuktan her yanı nem içindeydi sanki. Kitaplarının yeni basımlarıyla uğraştığını bugün de şiirlerinin düzeltisi için evden çıktığını söylemişti. Ankara'ya her gelişimin sağlık nedeni taşıdığını bu yüzden de kendisini arayamadığımı üzülerek bildirdiğimde anlayışla karşılamıştı beni.

Bu karşılaşmamızın üzerinden iki hafta geçmişti. Bir sabah, okuduğum gazete haberiyle irkilmiştim. Üst üste gelen kanamalarla, bitkisel hayata giren bu büyük şairin, bir daha şiir yazamayacağına aklım ermiyordu. Dostları onu sevenler damarına bağlananlar bir yandan ayağa kalkmasını dilerken, bir yandan da kulakları kirişte acı haberin çıkıp geleceğini korkuyla beklediler. Bu bekleyiş tam birinci yılı doldurduğunda, ölüm sevenleri ile arasına girmişti.

Şiirlerin, sevenlerin çoğalıyor Hasan Hüseyin.

Hasan Hüseyin'in şiiri üzerine

Adil GÜLVAHABOĞLU

Şiir, özgürlüğün ta kendisidir.(1)
Melin Cevdet Anday

Ozanın bu sözü, ozanın şiire yaklaşımda bir anahtar olabilir.

Özgür olmak, özgün olmak ozanlıkta temel kuraldır. Kalıcı yapan da bu iki ilkedir. Özgür olmayan, bunu duymayan ozan, özgür şiir yaratamaz. Sanatının özgür ufuklarını bulamayan sanatçı, özgürlük adına da pek bir şey söyleyemez. Söylenmişleri yineler. Belki ozanım diye yaşar, ozanım diye ölür, ama maddesel ölümüyle sanatının özgünlükleri, şiirlerini örmedeki ustalıkları olmuştur. Sanata sabırla sarılan, kalıcı olmanın yolunu açar. Aksi halde "saman alevi" gibi parlayıp geçer. Şiir, özgürlük-bağımsızlık-mutluluk adına söylenmekle kalıcı olmaz. Çünkü bunları herkes söyler. Düzyazıyla da söylenir, tiyatroyla da söylenir. Masalla da söylenir, bu evrensel gerçekler. Önemli olan, şiirle söylerken şiirin hakkını vermektir. Salt mesaj kadar, salt gerçek de şiir olmayabilir. Şiirde özgürlük, özgünlük (orjinallik), işleklik, anlam, güzelliği tanımlanamaz bir biçim bulunmalı. Biçimlere tepki olmayan yeni biçimler olmalı. Yeni biçim getiriyorum, diye büsbütün biçimsizliğe düşmeden!

Ozan Hasan Hüseyin Türk şiirini özümsemiş, ondan yararlanmış, ondan kopmamıştı. Ona bağlı fakat ondan bağımsızdı. Kendine özgü şiirin ustasıydı. Sanatında da, kişiliğindeki gibi ödünsüzdü. Biçim olarak ödünsüzdü. Öz olarak ödünsüzdü. Serbest müstezat örneklerini, bu arada Tevfik Fikret'i anımsatan şiiri, söyleyiş, espri, gülmece unsurların zenginleştirdiği bir anlam zenginliğini içermektedir. Biçim ve öz, bir roman boyutuna varır anlam itibariyle. Hayatın bir kesiti şiirleşir. Hüzün verir, güldürür. Umut aşılar. Direnç verir. Göze olduğu denli ruh estetiklerine de hitabeden biçim, halkın öz-beöz duygusunu derdini, sorunu içerir. Tarlalardan, yollardan, okullardan, fabrikalardan, dış evrene dek geniş bir boyutla gelir karşımıza Hasan Hüseyin'in şiiri. Bu özle büyük bir demokrat kişiliği anımsatır şiir alanında, sanat alanında. Şiirin demokratını, toplumcusunu, düşünenini, direnenini, düşündürenini okuyoruz onun kitaplarında.

..... ne zaman kekik koksa/gül koksa çamaşırlarım/elma erik ceviz zeytin portakal/ anam koksa çamaşırlarım/ ucuz çamaşırlarım/ucuz sabunlarda ellerini anımsarım... (Oğlak, Yar Yayınları, 1972, s.45)

Bilgelik, zor konuları anlaşılmaz bir biçemle sunmak değildir. Bilgelik, gerçek bilgelik anlaşılması zor, çetrefilli konuları bile yalın, anlaşılır, estetik bir biçemle sunabilmeyi başarmadadır. Kendi iç zorluklarını yenebilen bilge-ozan, sanatını herkesin anlayacağı bir anlama, duyma, kavrama düzeyine indirmesini bilmelidir. Bu dizeler, bol güneşli havada kendi yaşantımızdan kesitler sunmuyor mu? Analarımız-çamaşırlarımız-çocukluğumuz-kutsal olan ellerimiz-ucuzluk.. köyde de olsa kentte de yaşantımızın küçük, ama kalıcı birimleri değil midir?

Hasan Hüseyin zor sorunları gülmece havası içerisinde vermeyi başarır. Bu onun sanatının, şiirinin değişmez ölçüsüdür. Zor-çetin-karışık, biraz güldürü, biraz düşünce, gerçek bir olayın estetik örgüsü... Halkımızın yüzyıllardır çektiği elleriyle koymuşlar gibi biliyorlar da cennetiâlâ'nın yerini

dünyadaki kendi yerlerini olgörüp bilemiyorlar
düşünüyorlar derin
düşünüyorlar kuyu/düşünüyorlar da kıramıyorlar
gözlerine sürme gibi çekilmiş uykuyu... (anılan yapıt, 24)

"düşünüyorlar kuyu" nitelemesi, bilim dışı kafayormayı, kör saplantıyı, sebep-sonuç ilişkisinden-nedensellik bağından yoksun saplantıları içermektedir. Dibi, sonu görünmez bağlılıkları, saplantıları içerir. İnsanın yaşaması gerektiğini, sürekli olarak olumluya yürümenin kıvancını duymadan (imgesel yaşamları düşlemenin, düşünmenin bir yararı olmadığını) mutlu olunamayacağını ne güzel vurgular bu dizeler...

Yaşamak mı istiyorsun, işte evren koşulunu yarat ve yaşa! Esenliği kıvancı, dostluğu duy iliklerine dek.. Gerçeği yaşamak varken, imgesel düşlerin peşine takılıp boşuboşuna yorma kendini! Asım Bezirci gerçek evren-hayali evren konusunda hatta doğayı algılayışı da metafizik görüşün dışındadır. Neden derseniz, gerçekliği diyalektik yöntemle ele alır: Onu çelişkisiz, duruk, değişmez bir veri olarak göstermez, tersine karşıt yanları, evrimi ve süreci olan, hareketli, değişken bir varlık olarak sunar. (2) Şiir az sözcükle çok şey söylemek sanatı bir bakıma, tabii kuralları, estetiği, yapısına uymak koşuluyla.. Kuralsızlığındaki en büyük giz'i, kuralı yakalama sevdasıyla... Hasan Hüseyin, şiirimizin bu anlam zenginliğini kurarken geleneksel uyak biriminden de zaman zaman yararlanır. Yukardaki "kuyu", "uykuyu" sözcüklerinin zengin bir uyak oluşturduğuna hem biçimsel hem de anlam bakımından dikkat etmek gerek.. Benzer ünlüler, zengin bir söyleyiş estetiği yaratıyor. Aralarındaki anlam bütünleşmesi de içerik bakımından yoğunluk kazandırıyor. Bir de şu dizelere bakalım: .... bir tencere süte bir kaşık maya/dayan soluğum dayan/
süt başladı kaynamaya.. (Oğlak, 56)

Bu dizelerde "maya", "kaynamaya" sözcükleri ses zenginliği, aynılığı yaratırken diyalektik bir olguyu da beraberinde getiriyor. Biçim-öz kaynaşmış oluyor. Ve diyoruz ki, şiirde biçim, anlamın, özün tamamlayıcısıdır. Ama estetik bir yapıyla.

Hasan Hüseyin'in şiiri hayatın bir boyutunun şiiri değildir.

Çok boyutlu, çok yönlüdür. Tüm dünya coğrafyasının, tüm dünyaya yayılan gürül gürül Türkçe'nin çok boyutlu Anadolu insanının yoğun kahırlı yaşamının şiiridir. Yurt dışındaki işçilerin çocuk üretmelerinden, taksitle yaşama dek her yaşam biriminin şiiridir. (Bak Acılara Tutunmak, 87, Oğlak: 61-59)

Şiirimizin, dilimizin, kültürümüzün yaratıcısı olmak ozanların soylu uğraşıdır. Ozanlığı diğer sanatlardan yüce kılan da bu estetik soyluluktur.

"Ana"imgesi, gerçeği, duyarlıyalın bir söyleyişle şiirleşir:

döndüm baktım/anam var/daldım oyuncağıma/

döndüm baktım/anam yok/kırıldı kanatlarım... (Acılara Tutunmak 1984, 29) son dize, ana-oyuncak gereksinmesini duymuş yaşamış hangi insanın yüreğini dağlamaz? "Kırıldı kanatlarım" eylemleri, "ana" gibi anlamı büyük, geniş, engin bir imgeye bağlanınca... Aile kökeni, çocukluk olgularının yansıtılması da ozanın şiirinde vaz geçilmez tem'lerden biridir. (Bak:Oğlak, sht.99) Yaşam dayanışmasında ivazsaz desteğini gördüğü eşine olan bağlılığı.... (Anılan yapıt: 43)

Vecihi Timuroğlu bir yazısında (3) şunları savlamaktadır: "...şiir, sanatlar içerisinde, toplumsal olanı en iyi vurgulayan sanattır. Oyun, sahneye çıktığında yüzbinleri etkiler, roman, yüzbinlerce satabilir. Öyküler, her zaman şiirden daha çok okur bulurlar. Bir yerde şiir okumanın da şiir yazmak denli zor olduğuna yorabiliriz bunu. Şiir okuru, sayısal olarak azdır. Ama nitelik olarak seçkindir."

Evet Timuroğlu'nun bu nitelemesine katılmamak olanaksız. Şiirin zorluğu, soyluluğu bir yerde az satmasının da nedeni oluyor. Şiir seçkin bir sanat. Yüzyıllara hükmeden kılıcı unsurların en canlı, taze, yaratıcı örnekleri şiir olarak sunulanlardır. Uygarlığın ilk belgelerinin mağara duvarlarındaki şiirsel anlatımlar olduğu unutulmamalıdır. Ancak soylu ozanların sanat güçleri, yaratı ustalıkları şiirin "azsatma" gibi bir şanssızlığını kırabilmiştir. Çeşitli halk tabakalarına ulaşabilen, seven sevmeyen tarafından okunabilen bir ozan olmanın gururunu taşımak her ozana nasip olabilecek mutluluk değildir. Hasan Hüseyin'in çok satan ozanlarımızdan olması her halde bir rastlantı değildir. Her halde abartmalı tanıtma yazıları değildir. Onun şiirinin giz'i "oluşum sürecini" yakalamayı bilmesidir. Haziranda Ölmek Zor'da, önsözünde kendini tanıtırken bu konuya da değinmektedir:

"... Şiiri ben, oluşum süreci içinde severim, yani işçiliğini severim şiirin. Ozanlık, bence şiirle boğuşmaktır: yıllar önce yazılmış birkaç parça şiiri sürükleyip gezmek değil!. Ozanlığı, şiirsellikle iyice karıştıranlar, şiirle boğuşacakları, hergün yeni bir şiirle çıkacakları yerde sokağa, eski şiirlerin hafızlığıyla yetinip avun mayı iş sayıyorlar! Şu makina, şu elektronik çağında bir ozanın, kendi şiirlerini ezberden okumak için zorlanması, gömüt başında imamlık gibi gelir bana.." (Haziranda Ölmek Zor' un önsözünden) Gerçekten de "velud" bir ozanın halk tabakalarına yayılıp, değişik çevrelerde benimsenme sindeki nitelik bu olmalıdır: Yaşamın şiirini yazmak. Şiir okuyanın yaşadığına inanması. Şiirde yaşamını bulması. Olayların akışını bulması, sosyal sorunların çevresini bulması! Anlamasıdır, anlatacak birşeyler bulabilmesidir. Okuyucu, yaşamına seslenen, yaşamından birimler bulduğu şiiri sever, okur. Bağrına basar. Yunus'u Karacaoğlan'ı, Köroğlu'nu.. Namık Kemal'i, Akif'i, Fikret'i.. kalıcı yapan budur. İnsanın düşünsel sorunları, maddi yaşamının sorunlarına değişik perspektiflerden de olsa bakılmış olması...

Hasan Hüseyin yerine göre "Kemençe yanınıştır", yerine göre Köroğlu gibi başkaldırmıştır. Karacaoğlan gibi sevmiştir. Şiirini yaşamıştır. Yaşamadığı, duymadığı, görmediği, özümsemediği hiçbir konuya girmemiştir.

".. kalktım, pardesümü omuzlarıma aldım, bahçeye çıktım. Şafak söküyordu. Soğuktu. Hava tomurcuk kokuyordu. Kuş sesleriyle dolmuştu bahçe. Dağlarda kar vardı. Bahçenin kuytularındaki karlar, sökülüp gitmiş ağır bir kışın son kalıntılarıydı.

Şafağın serinliğini alnımda duya duya yürümeye başladım, ağaçlar arasında. Bahar, kabarmış toprağı ve yeşermeye yüz tutmuş çimleriyle gıdıklıyordu içimi. Birden bakla gibi iki damla yaş domurdu gözlerimde. Kendimi tutmasam, hıçkırıklarım kuş seslerine karışacaktı. Acı değildi, sevinç değildi, peki ama, neydi bu coşkunluk? (4) Bu yalın, özlü, açık duru anlatımıyla Hasan Hüseyin düzyazıda da halkımızın özbeöz kendisi olmuştur. Özyaşam öyküsünü anlattığı Yazın Dergisi'nin Mart 1981 sayısında, anlatımındaki güzelliği bir kez daha görüyoruz. 30 sayfalık bir anlatım bu, takılmadan şiir gibi okuyorsunuz. "Bıyıklar Konuşuyor" (1971) "Madde İn Turkey' (1970) gibi mizah öykülerinde, "Bağdat Basra Yollarında" (1974) adlı gezi-röportaj anlatımında da tutarlı, özlü anlatımını bulmak mümkündür. Şiirindeki güç ona iki ödül kazandırmıştır, benim bildiğim:

-Kavel ile 1964 Yeditepe Şiir öd.
-Kızılkuğu ile de 1970 TRT Sanat Ödülü Yarışması'nda başarı ödülü o daha birçok ödüle lâyıktı. Yaşamı şiirin özüydü. Şiir dışında yaşadığını sanmak zordu. Ürettiklerinden anladığım budur. "Tortu" şiiri yaşamın bir kesitini, evrensel olgulara bağlamadaki ustalığını göstermektedir.

O akşam biraz yaprak
biraz beton
biraz şarkıydım
yanlış çekilmişti kol/düğmelere yanlış dokunulmuştu/ ters çalışıyordu mekikler gözlerim görmüyordu o akşam/ellerim kör bir dokumacı/torda balıktı ayaklarım
.....Biraz kan/biraz kemik/ biraz taş/neye yarar bir bir yoklamak ölüleri/ tortulara biçim vermek bu akşam saatinde/ neye yarar anılara bağlılık.. anılar yaşatmıyor duvarda ölen resmi... (Tortu, Yansıma aylık sanat kültür dergisi, Eylül 1972, Sayı:9)

Hasan Hüseyin'in şiiri mantık şiiridir. Akılcı bir şiirdir. Bunun için de toplumcu bir şiirdir. İnsanı sarmasının nedeni budur. Olaylara bağlıdır. Dünü-bugünü-yarını işlemektedir. Özenti, zorlama yoktur. Doğal bir akışla geleneksel şiirden yararlanma! Ölümünden üç dört yıl önce, bir vefa örneği göstererek, öldürülen ozan, eleştirmen, denemeci Bedrettin Cömert'in şiirlerini bir araya toplamıştı:

"Kalmasın Ellerim Sizlerden Uzak"! Kendi kitaplarının adı gibi güzel bir ad bulmuştu: Kalmasın Ellerim Sizlerden Uzak!

Ozanların elleri bizlerden uzak kalmayacak. Yeter ki, taş yüreklerin acısında değil, aklın, duygunun, sevecenliğin, özgür kalmanın esenliğin, egemenliğinde yaşayalım!.●

(Oluşum,sayı:84/126, ekim 1984)

(1) Melih Cevdet Anday, Cumhuriyet, 15-10-1976.
(2) Asım Bezirci, Oğlak (Hasan Hüseyin) Önsözü, s.24.
(3) Vecihi Timuroğlu, Sanat Rehberi, Nisan, 1984.
(4) Hasan Hüseyin, Keremce Ah Çekebilmek İçin Keremce Yanmak Gerek, Yazın dergisi, Mart, 1981.

SÖYLENCEYE DÖNÜŞMEK

Güven TANIŞ

1984'ün ilk günleri. Henüz "Şubat Acılarını" düşünmediğimiz, aklımıza getirmediğimiz günler, soğuk Ankara günleri. İçimde büyüyen, engelleyemediğim bir istek; Hasan Hüseyin'i görme isteği. Bir kez olsun görmeliyim. aynı çağı paylaşırken, aynı kentin havasını solurken görmek, belki dokunabilmek ona. İsteğimi eşi Azime Hanıma iletiyorum.

Giderken ne götürmeliyim ona? Bütün ağaçları götürebilir miyim? İnsanları, Anadolu'yu götürebilir miyim ona? Üç tane kırmızı karanfil... Tüm bunların simgesi olamaz mı kırmızı karanfil? Olur elbette. Anlar o, evet, üç kırmızı karanfil, soğuk Ankara günlerinde.

Kapıyı Temmuz açıyor. Yüzünde bir tedirginlik, bir acı. İçeride, salonda, Azime Hanım ve Barış. Bir kahve içimine sığacak kadar sohbet. Hasan Hüseyin için yazdığım şiiri veriyorum. Beğeniyor Azime Hanım, alıp dosyaya koyuyor. Koca ozan yan odada yatıyor, aramızda bir kapı. Sabırsızlığımı anlıyor Azime Hanım, odaya alıyor.

Hasan Hüseyin'i hasta yatağında görüşüm, anlaşılmaz bir duygu gibi oturuyor içime. Belki biraz da pişmanlık. Yaşamla söylence arasındaki o çizgiye yerleşmiş o ozanı, yatağında görmek mi, bu anlaşılmaz duygunun nedeni, söylenceden yaşamın kendisine dönmek mi? Bilemiyorum. O dağ gibi insan zayıflamış, saçı sakalı iyice aklaşmış. Ama yine de direncin simgesi bu haliyle bile. Ak çarşaflar içinde, ak saçı, ak sakalıyla, çok sevdiği ak güvercinler gibi. Gibi değil, artık öyle.

Azime Hanım ziyaretine geldiğimi söyleyip adımı anımsatıyor. Kıpırdanıyor ozan. Dudakları aralanıyor, bir şeyler söylemek istiyor belli ki. Söyleyemiyor. Çok sonraları aklıma düşüp duruyor bu kısa an. Ne söyleyecekti acaba? Keşke söyleyebilseydi, duyabilseydim son bir kez sesini. Ama söyleyemedi ve kocaman bir giz gibi ömrüme işlendi bu...

Doğrusu, bu halde göreceğimi ummuyordum. Dayanamadım daha fazla. İçim eziliyordu, çıkmalıydım artık. Bendeki Hasan Hüseyin imgesiyle, gördüğüm gerçek çarpışıp duruyordu içimde. Bir başka deyişle, o söylence ile yaşam...

Evden ayrılırken, ozanın yaşam savaşını kazanmasını daha bir özlemle istiyordum. Yarım kalmış şiirleri, istekleri, beklentileri ile dönmeliydi yaşama, tamamlamalıydı. Ne var ki, ölüm kalleş olduğunu bir kez daha gösterdi çok geçmeden.

Bir kaç ay sonra ressam-heykeltraş Mükremin Mungan'ın atölyesinde çalışıyordum. Bana, Hasan Hüseyin'in mezar maketini almak için evlerine gitmemi söylediğinde yine garip bir duyarlığa kapılmıştım. Bir süre önce yaşarken gördüğüm ozanın şimdi mezar maketini mi taşıyacaktım? Bir saat sonra elimdeydi maket. Beyaz kartondan yapılmış, zeminin baş kısmından bir sütun yükseliyor. Zeminin üzerinde bir ırmak, Kızılırmak olmalı. Sütunun üzerinde bir ak güvercin. Sanki maket değil de, Hasan Hüseyin'in kendisi ya da duyguları, düşünceleri ellerimdeydi, yaşayan, dokunabildiğim. Sımsıcak kavramıştım. Ezilir düşüncesiyle paket de yapmamıştık. Caddede, otobüste insanlar, neyin, kimin maketi olduğunu bilmeden bakıp duruyorlardı. Bilmiyorlardı ama, içlerinden kuşkusuz, "ne güzel bir şey" diye geçiriyorlardı. Bakışlarından bunu anlamak güç değildi. Gerçekten de güzeldi. Beğenilir mi bir mezar maketi? Oysa beğeniyordum işte, hatta onu taşıyor olmaktan gizli bir onur da duyuyorduın. Çünkü yakışıyordu bu maket ona, onu anlatıyordu. Hasan Hüseyin şimdi gerçekten söylenceye dönüşmüştü. ●

Tuzak

Bir yağmur yağıyor gönlümce
Dolu dolu sağanak
Yıkanıyor çakıl taşlı yolları şehrin
Gökte öfkeli şimşekler çakıyor
Yüreğinden kanşerleniyor Erzurum
Bir iniyor bir kalkıyor bıçak
Güneşsiz yalnızlığında sabahın
Güneşe kurşun işlemez
Gökte öfkeli şimşekler çakıyor
Tomurcuk patlaması değil bu
Tomurcuk patlaması seviye durur
yaşama durur
çiçeğe durur
Tomurcuk patlaması adam öldürmez

Nusret Kemal Otyam
(1980)

BEKLE BENİ

Sema'ya

Tavşankanı bir çayın demini özler gibi
Yüreğim serçe kanatlarındaki tüy hafifliği
Seni özlerim sevdam kalbime direnç
Avuçların bir demet yaban gülü elimde

Usulca iner gece. Yakalanırım
Henüz adı konulmamış bir kentin sokak aralarında
Örtünürüm üstüme kül rengi geceyi
Örtünürüm. Çığlığım yetişmez oralara

Söndür bütün ışıkları perdeleri çek
Bir daha hiç çalmamaya kur saatini
Tütün bas kanayan özlemine
Bekle beni.

Altay ÖKTEM

Desen: Muzaffer AKYOL

BİR YERGİ ŞAİRİ;

Halil Nihat Boztepe

İnceleme:
Ali MUSTAFA

TUTKULU BİR YAŞAM ÖYKÜSÜ: 1882'de Trabzon'da doğan Halil Nihat Boztepe güncel ve sosyal konuları hicvetmekle tanınan bir şairdir. Küçük yaşlarda Fransızcaya merak sarmış, bu dili öğrenebilmek için Fransızların Frerestler okuluna girmek istemiş! ne var ki ailesinin konumu onun bu arzusunu gerçekleştirmesine olanak vermemiştir. Bunun üzerine şair çok arzuladığı bu dili o okulun öğrencileriyle kitap-defter alış verişi yapmak suretiyle öğrenmeye çalışmıştır. İlk kültür merakı buradan başlayan şairin daha sonra kendi kendisini yetiştirdiğini görüyoruz.

Genç yaşında Trabzon düyunu Umumiye İdaresi'ne giren şair 1903'de İstanbul'a giderek aynı idarede komiserlik kalem müdür muavini olarak görev yapmıştır.

1925'de Paris'e giden Halil Nihat çok sevdiği Fransızcanın anayurdundadır artık. Orada daha sonra çevirilere kaynaklık yapacak Fransızcasını daha da ilerletir.

İhtiraslı bir kişiliğe sahip olan şair yurda dönüşte siyasete atılır.

"Herkes mebus olmak istiyor bugün,
Ya ben durur muyum, nem eksik benim?
Yaşım da müsait, başım da düzgün,
Biraz da bu yolda yıpransın tenim"

diyerek aday olur 1927'de Gümüşhane, 1931'de Trabzon milletvekili seçilir. Politikayla, sanatla, kültürle yoğrulu bir yaşamın son yılları acılar içinde geçer. Ömrünün son günlerinde bir gözünü yitirir, kalbi rahatsızlaşır. Yürüyemez, çalışamaz. Yaşamak zor gelir ona. Ve birgün ölümü yakınlaştırmak ister. Çok sayıda uyku hapı içer, 1949'da ölür. O keskin hicivlerini yazamayacaktır artık.

HALİL NİHAT'IN SANATÇI KİŞİLİĞİ: 1908'den sonra ürünlerini çeşitli gazete ve dergilerde yayımlayan Halil Nihat, aruz ve heceyi kullanmakta ustadır. Şairliği ciddi olarak ele almayan şair hep hicve yönelmiştir. Tanınmış divan şairlerine (Fuzuli, Baki, Nedim) nazire yapan şair, güncel olayları, sosyal sorunları ustalıkla karikatürüze etmiştir. Örneğin mütarekenin acı günlerindeki gıda darlığını şöyle dile getirir:

"Devam ederse bu kahtü gaalâ bu şiddet ile
Gıda gıda diye mutlak mezara dek gideriz.."

Şair olarak onu önemseten hicivci kişiliği olmuştur. Halil Nihat özgün ürünler vermekten uzaklarda eski edebiyatın ürünlerini nazire yöntemiyle yeniden üretmiştir. İlk yapıtından son yapıtına değin bu yolda şiirler yazmıştır.

Halil Nihad, yaşadığı toplumun kendine göre aksayan yönlerini, yanlış gördüklerini ince bir zeka ve şiir süzgecinden geçirerek hicvetmiştir. Onun şair kimliğinin en önemli özelliği budur. Bu özelliğini şiirlerine de yansıtır:

Gelmez vatan diyarına bir yılda bir Nihat
Nadir yetiştirir bu vatan nüktedanları"

Halil Nihat batı edebiyatının hiciv örneklerini de iyi izlemiştir. Cervantes, Victor Hügo, Dante gibi ünlü yazarların yapıtlarındaki hiciv örgüsünü kendi şiirlerine de taşımıştır.

YAPITLARI KOYU BİR HİCİVLE ÖRÜLÜDÜR: 1921'de yayımlanan Siham-ı İlham'ın ilk parçalarını Hadisat'ta yayımlanan Halil Nihat bu eseriyle hiciv alanında usta bir yetenek olduğunu kanıtlar. Bu kitapta, dönemin ileri gelenlerini, şairleri, yazarları, gazetecileri, siyasi kişileri, partileri hicveder şair. Hep eski Divan şiirinden yararlanır:

"Hançer mi nedir hâmesi bilmem ki Nhad'ın
Titrer onu andıkça zamanın vükelâsı
Mef'ul ve mafail ile Bâki gibi yazdım
Devrin bunu idrak edemez ehli hecası"

1924 yılında yayımlanan diğer kitabı Ayine-i Devran'da da aynı yöntemi izler. Hiciv oklarını yayından çıkartır:

"Korkudan susmuş kalemler söyleyen pek kalmadı
Fazıl Ahmet Beyle benden başka erkek kalmadı"

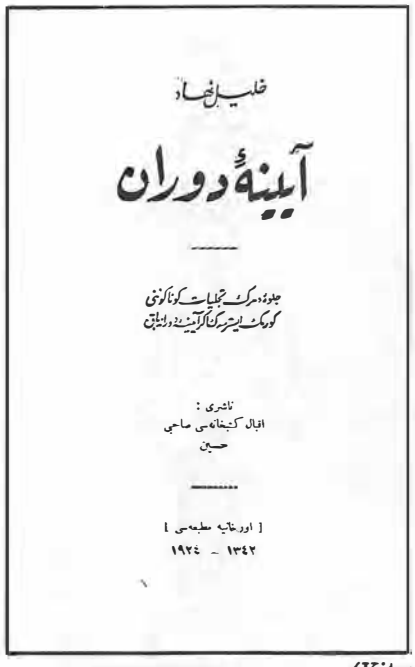

(Kitaplar, Arslan Pulathaneli'nin arşivinden alınmıştır.)

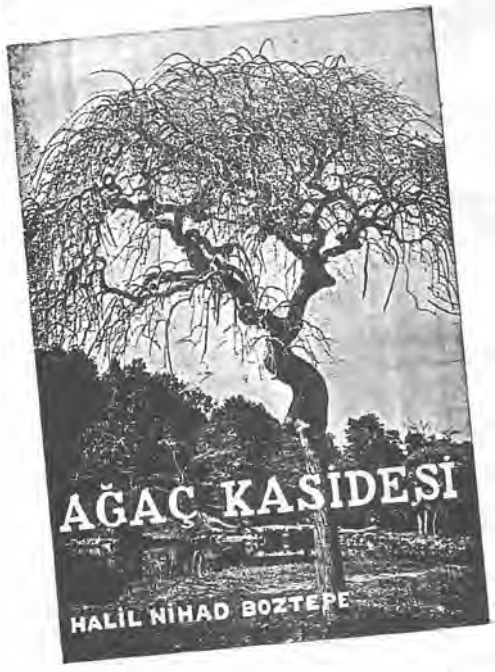

Yine 1924'de usta hicivlerine varmadan son durak olan MAHİTAP adlı kitabını yayımlar. Bu üç yapıtıyla ilerde en olgun yapıtına varan şair 1931'de Ağaç Kasidesi'ni yayımlar. Halil Nihat'ın hiciv gücünü gösteren bu kitabı Türk şiir geleneğinde Şeyhi ve Nefi'den sonra bu türün en güzel örneğidir. Bu son yapıtını bütünüyle o yıllarda gündemde olan "dil devrimi"ne ayırmıştır. Halil Nihat yetiştiği osmanlı dil ve kültürü gereği yeni cumhuriyetin devrimlerine uyum göstermez. Kendine özgü, hiciv yeteneğiyle bu kez de "dilde yenileşme olgusu"nu eleştirir.

"Avaz avaz bağırıp memlekette dil satıyor!
Geçilmez oldu sokak başları tellâldan"
"Kaattı Mektebi devrim, yerinde açtı Okul
Vatanda yok okuyup yazma bilen bir kul!"

Daha sonra aynı yapıtı Cumhuriyet'te yapılan devrimlerin çeşitli yönlerini eleştirerek 1500 beyit halinde yeniden yayınlamıştır. (1947).

"Hayal-ü hatıra gelmezdi böyle hengâme!
Lisanda kalmıyacakmış yabancı bir kelime"

diyerek sürdüğünü hicivlerini diğer sosyal değişikliklere yöneltir:

"Lâik diyor bana devrim, bu vasfa sen lâyik
Görür müsün beni, dinsiz demek kafamda lâik!"
"Beşer bu gün Medeni der, alır, yapar kanun!
Ağaç yetiştiği toprakta buldu sulh ü sükun!"
"Zamare görmedi, görmez de böyle sanatkâr!
Dilerse kız sırık atlar, dilerse gülle atar!"

Halil Nihat yapılan değişimlere muhalif kişiliğiyle dil devriminden lâikliğe, medeni kanundan kılık kıyafete değin bütün yapılanları eleştirmekten geri kalmaz. Ağaç Kasides 'nde. Yeni Cumhuriyetin sanatçıları ürünleriyle ilerlemeye katkılarda bulunurken Halil Nihat da hicivleriyle geriye gidişin örneklerini vermiştir. Onu farklı kılan bu yapısıdır.

Hicivlerinden başka Halil Nihat'ın usta Fransızca çevirileri de vardır. Taraskonlu Tartaran, Değirmenimden Mektuplar, Küçük Efendi onun çeviri kaleminden çıkan yapıtlardır.

Nedim divanını tamamlayarak ve düzelterek "Nedim-i Kadim" divanıyla birlikte sonuna bir lugatçe ekleyerek 1921'de yayınlaması Halil Nihat'ın araştırmacı ve inceleyici kişiliğini de göstermesi bakımından önemlidir.

Halil Nihat'ın nükteci ve hicivci kişiliği birçok fıkraya konu olmuştur:

Halil Nihat : Bu çok sıkıyor başkası yok mu?
Kunduracı: Yok ama, tam size göredir. İki gün sonra rahat edersiniz.

Halil Nihat : Öyleyse iki gün sonra gelir alırım.
Halil Nihat, yöremizden yetişen son hiciv şairidir. Heceyi ve aruzu ustalıkla kullanan şair edebiyat tarihinde hem hicivleriyle hem de muhalif kişiliğiyle yerini koruyor ve yaşadığı döneme tanıklık ediyor.●

KALMADI

Korkudan susmuş kalemler söyleyen pek kalmadı
Fazıl Ahmet beyle benden başka erkek kalmadı

Galiba Yahya Kemal'in sazı kalmış Sofya'da
Doğru olmaz derseniz şairde dümtek kalmadı

Şair olmak istiyor bilcümle şebban-ı vatan
Kârı çok dünyada bundan gayrı meslek kalmadı

Dikti kuyruk âkıbet mir-i Rauf'un mandası
Öldü açlıktan öküz, at, manda, eşek kalmadı

Yok emanetten odun yahut kömür ümid eden
Bunca yıldır milletin sırtında gömlek kalmadı

Ey zaman! insaf, eyle kahtü galâ artık aman
Çıktı elden kap kacak evlerde çömlek kalmadı

Yazdığım manzumeler meşk oldu ehli nazm için
Tarz-ı divan üzere zira başka örnek kalmadı

İstesem hicv eylerim dünyayı bi perva Nihat
Kimseden korkum yok ama eski istek kalmadı.

HALİL NİHAT BOZTEPE

HALİL NİHAT BOZTEPE KAYNAKÇASI:

1. Behçet Necatigil Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü, Varlık Yay. 1980, 10. bas. İst.
2. Şükran Kurdakul, Şairler ve Yazarlar Sözlüğü, Cem Yay. 1985, 5. bas. İst.
3. Seyit Kemal Karaalioğlu, Türk Edebiyatçıları Sözlüğü, İnk. ve Aka yay. 1982, 2. bas. İst.
4. Murat Uraz, Türk Şair ve Edipleri, 1. cilt.
5. İ.M.Kemal İnal, Son Asır Türk Şairleri 1. cilt, Tefeyyüz Kitapevi, 1938, İst.
6. Atilla Özkırımlı, Türk Edebiyatı Ansiklopedis , Cem Yay. 1. C lt
7. Türk Edebiyatı Ansiklopedisi, Dergah Yay. 1. cilt.
8. Hilmi Yücebaş, Yedi Şairden Hatıralar, A.H. Kitapevi 1960 İst.

"YALI BOYU KAVAKLAR KIZLAR FINDIK AYIKLAR"

— KARADENİZ FOLKLORUNDA FINDIK —

Işıl Karadeniz ALTUN

Karadeniz'e göğü öpen birbirine yaslı tepeleri ve bu tepelerin eteklerine serilmiş mavi uçurum denizi hayat verir. Kıyıya çok yakından başlar dağlar, tepeler. Arazi diktir, engebelidir. Dağlık bölgenin bulutu, rüzgarı eksik olur mu hiç? Yağmur cömert yağar Karadeniz'e. Islaktır yeşili. Derindir, karadır.

Ya Karadenizin insanı? O, doğasıyla bütündür. Hırçındır, coşkundur, kıvraktır. Has yüreklidir.

Bölge ekonomisi tarıma dayalıdır ve fındık, bölgenin sosyal gücüne kaynaklık eden tek üründür denilebilir. Terme'den Hopa'ya dek geniş yerler tutmuş olan fındık, halkın geçim kaynağıdır. Bölgenin ekonomik yapısını etkilediği gibi, kültürüne, folklorune da sinmiştir, fındık motifi. Fındığın toplanıp harmana gelişine, harmanlanmasından satımına kadar geçirdiği evreler türkülere manilere konu olmuştur.

Atma türkü atarım
Yüreğini yakarım
Fındık dolu sepeti
Boğazına takarım

diye başlayan atışmalar çalışmayı zevkli neşeli hale getirmek için sürer gider.

Maniler, halk edebiyatının, dolayısıyla folklorun önemli bir kaynağıdır. Özellikle iş manileri halkın üretim tekniklerini, iş anlayışını, geleneklerini yansıtır. Yukarıdaki maninin kuruluşunda asıl öğe, 3.4. dizelerdedir. Fındık toplanırken kullanılan sepetin nasıl kullanıldığına örnektir. Halkın üretim-tüketim teknikleri, maddi yaşam koşulları ve biçimleri folklorun konusudur.

Dört dizelik, çabuk, kestirme söyleyişe Karadeniz insanının gözlemiyle kendisi, fındığıyla doğası, kısaca her şeyiyle yaşamı sıkıştırılmıştır. Fındık motifinin işlendiği manilere bir kaç örnek verelim.

Hasretinle yanarım
Durmaz seni anarım
Bana misafir gelsen
Fındık içi sunarım

Bahçelerin serini
Gölgenin en derini
Gülistana değişmem
Fındık bahçelerini

Havalar kararıyor
Yine yağmur yağacak
Fındık harmanlarımız
Bu yıl kışa kalacak

Türkülerde de işlenmiştir fındık motifi. Fındık sözü geçmeyen türkü söylenmeden, fındık toplanır, harmanlanır mı?

Fındık toplarım fındık
Dallarını kırmadan
Gel buradan kaçalım
Anan bizi duymadan
Dalda fındık kalmasın
Başakçılar almasın
İyi toplayın kızlar
Mal sahibi saymasın

Ozanın dediği gibi "Türkülerde tüter dağ, dağ yayla yayla/köyümüz, köylümüz, memleketimiz" Türküler, insanımızın romanıdır. Yaşama sevinci, istekleri özlemleri, inançları aşkları ile insan ve iç gerçek vardır türkülerde. Doğa dekorlarıyla da dış gerçek.

Yine yeşerdi fındık dalları
Acep ne olacak yarin halleri
Kız allan pullan gel gel yanıma
O beyaz kolları dola boynuma

İyi ürün almak için fındık bahçelerinin bakım çalışmaları, Ağustos ayında da toplanmasıyla devam eder. Ağustos Karadeniz için, Karadenizli için oniki ayın erkeğidir. Kentin büyük kesiminin köylere taşındığı çalışma ayıdır. Fındık toplanacak, harmanlanacak, satılacak ve rahata erilecektir. Çalışmanın karşılığı olarak ele geçen parayla çocuklar okul eksiklerini alacak, genç kızlar çeyiz düzecek, sevdalılar evlenecektir. Fındıktan kazanılacak paranın getireceği rahatlık, halkın daha zevkli, daha rahat çalışmasını sağlayacak.

Fındık toplayarak elde edeceği kazanca bel bağlayan ameleler yüksek köylerden başka illerden başlarında bulunan dayıbaşlarıyla fındık bölgelerine akın ederler. İşgüçlerinin karşılığında alacakları parayla giderlerinin büyük bölümünü karşılayacaklarından, maniler, türküler keyifle söylenir. Çotanaklar sepete gülümsemeyle koyulur. Ağustos güneşinin altında fındık ağacının tüm dalları elden geçer. Fındığın harmanlara yığılmasıyla da kurutup çeç etme çabası başlar. Yağmur yedirip çürütmemek için eller çabuk tutulur. İmece usulü çalışılır. Birlikteliğin, ortak

emeğin simgesidir imeceler. Fındık ayıklanıp çeç edilirken, teklemesi ayıklanırken canlı, cıvıl cıvıl ezgilerle türküler söylenir.

Yalı boyu kavaklar
Kızlar fındık ayıklar
Sevenler sevdiğini
Gece gündüz sayıklar

Karadeniz'in dik yamaçlı engebeli coğrafyası insanın huyuna, folkloruna yansımıştır. Türkülerdeki sözü, ezgiyi bütünleyen oyunlar hareketi, coşkunluğu yansıtan figürlerle süslüdür. Doğa-folklor ilişkilerini açıklığıyla görmek mümkündür.

Fındığın paraya dönüştüğü Eylül ayının kendine özgü hareketliliği gözden kaçmayacak denli belirgindir. Halkın alım gücü bu ayda artar. Belli başlı eksikler bu ayda görülür. Fındık parasıyla düğünler yapılır, borçlar ödenir. Maddi gücü artıran altın fındığa bel bağlanır.

Böylesi bir nimetin kabuğundan ayrılıp iç edilmesinden sonra, dış ülkelere satışında, ilk fındık partisini yükleme şenliklerle yapılıyormuş 1932-33'lü yıllarda. Şimdilerde ise bu güzel gelenek terk edilmek üzeredir. İç edilen fındığın kabuğu Karadeniz bölgesinin yakacak ihtiyacını karşılar. Kış aylarında fındık kabuğu sobalarda yandıktan sonra, mangallara köz olarak alınır.

Fındık kabuğu közoldu
Arkamızdan söz oldu
Sana fena dediler
Yüreğim göz göz oldu

Mangalın etrafında yapılan kış gecesi söyleşilerinde maniler söylenir, kestaneler közlenir, fındıklar kavrılurken bilmeceler sorulur. Bir nesneyle olayla, kavramla ilgili olması, bilmecelerin özelliğidir.

Sonbaharda pürçeklenir
İlkbaharda çiçeklenir
Yaz kış gemilere yüklenir
Bilin bakalım bu nedir?

bilmecesine Karadenizlinin "fındık" diye karşılığı şaşırtıcı değildir. Öyle ya canıdır, kanıdır Fındık...

Fındık kabuğunun yakıldığı sobaların, közünün alındığı mangalların bölgesel özelliği vardır. Halkın nesnel kültür yaratmalarını, yaşantılarını inceleyen bilim, folklorle de yakın ilgisi olan etnografyadır. Halkın fındık toplarken kullandığı sepet, fındık kabuğunu yakarken kullandığı özel soba, Fındık közünün alındığı mangal, etnolojinin, bunları kullanırken ortaya koyduğu gelenek görenek de folklorun konusuna girer. Folklorun konularından olan halk tıbbında da fındığın yararlarını görürüz. Lokman Hekim, fındık yapraklarından 25 gram 1 litre suda haşlayarak içilirse kanı temizleyici etkisi olduğunu, fındık, ceviz, badem ezmesiyle kuru incir doldurulup yenirse de kasızlığa deva olacağından sözeder.

Karadeniz halkının yaşamından ayrılmaz bir parçasıdır fındık. Onca çalışmanın ardından herkes memnundur. Bir fındıktan bir fındığa dek süren çalışma gün gelir yeniden başlayacaktır." ●

ŞİİR

I

Kuşkonmaz dallarında gecenin
yumuk gözlerini araladığım
hüzünlerin sultanı
kırk-dökük şiirim
hep geleceğe

Ver elini al sevimi sar yaşamı
tutuklu günlerimde
kırk kapıdan dönen köpek açlığı
umarsız anları aydınlığa bağla
kurtar beni

Ferhat oldum dağlarında zamanın
akıttığım dil gülüdür/şiirim
hücremin yüzakı
kendi aydınlığına büyüyen
yediveren

II

Börtü böcek
Maviliği göklerin
Aydınlığa çıktığımdır

Çağlardan çıkagelip
Yunus'un toprağında
Boy atan çiçeğimdir

Kurbanı ol gerçeğin
Erdemin kollarında
Aşka arındığımdır

Binbir ayna üstümde
Gecelerden sabaha
En eski emeğimdir

Hasan HÜSNÜ

●

ÖNCE AŞK

12

Zamanı yoktu uyumaya
dört gün
üç gece
suyunu tazeledi
aşkın ve umudun

Zamanı yoktu.

Düştü
dalından düşer gibi
parmak ucları
yorgunluktan

Dizlerinde emzirdi düşlerini
üç gün
dört gece
örtüldü gözkapakları
bir yangın gibi
uzadı kiprikleri uzadıkça

Zamanı yoktu uyanmaya!

'87

Hüseyin ALEMDAR

Hasan KIYAFET

KADIKÖY'DE KAHVECİ KADRİ

"Ağabeg insan üstüne ilenç ilenende, kahveci ol de yeter. Yeryüzüne böyle bir adi sanat gelmemiştir. Ben yanmışım düşmanım yanmaya haa!..."

Kahveci Kadri, posbıyıklı pehlivan tıraşlı, kırk kırkbeş gösteren, iri kıyım babacan biri. Oltutaşı kara tesbihi, ağızlığı, saat köstek yeleği, omuzunda iğreti ceketi, önünden eksilmeyen zift rengi kıtlama çayı ve tek ayak üstüne oturuşu ile Erzurum'u Kadıköy'e taşımış. Başköşeye kurulmuş otağı, profesör kürsüsü kadar görkemli.

Mor kadifeden panoya yaslanmış koltuğun tepesinde, Atatürk ile İnönü'nün Batı Cephesinde elele çekilmiş resimleri var. İnönü'nün kalpağı kulaklarına dek geçmiş. Çehiz sandığı iriliğindeki radyo'nun üstündeki büstün, Atatürk'ün değil de Cemal Gürsel'in olduğu güç anlaşılıyor.

Kadri masasına her oturana yaptığı gibi bize de ağır çaylar ikram etti. Alışık olmayanı içki içmiş gibi çarpan, bardağın yarısında salt dem. O, bir bununla bir de yedisinde başladığı kaçak Zangof tütünüyle övünürdü. "Her babayiğit içemez, sarı kız saçı Zangofumdan" diye.

Kadri'nin Oltutaşı karası kolan kaşları inadına çatık:

"Çünküm kahvecilik işsize hizmettir. Boş insana boyun eğmenin bedelini bilir misiniz? Bir kez işsiz insana iyilik yapmayacaksın, çünküm anlamaz. Tek cuvaranın değerini bilmeyene, paketi bağışlasan ne yazar begim? Bir fincan kahvenin kırk yıl hatırı varmış. Boş söz, eğer öyle olsa kahvecilerden hatırlısı bulunmazdı."

Öte masalardan hırgüre benzer sesler yükseldi. Kadri'nin gözü kavgaya hazır altmışaltı masasında, aklı konuk saydığı bizlerde:

"Ağabeg davulun sesi uzaktan hoş gelirmiş. İki şeker, iki fırt su, al sana para, derler. Kahveciliği kolay sanarlar. Oysa kazın ayağı hiç de öyle değildir. Bir bardak çay, bir fincan kahve için kaç kez ayağa gideriz bilir misiniz? Tam yeddi kez. Evet tamamı tamamına yeddi. Sayalım ağabeg."

Kalın kıllı parmaklarını bir bir yummaya durdu:

"İlkin el göğüste, buyur ağabeg ne içersiniz? deriz. Yooh hemen söylemez. Düşünür taşınır, inatlaşır. Arkadaşına sorar. Arkadaşı ona atar.

Azıcık kıpırdasak, aceleniz ne diye kızar. Az bir dolanıp geliriz, bu kez ne cehennemdesiniz diye elin içinde okkamızı on paralık eder.

Biz bekleriz, o arkadaşıyla yeniden tartışmaya tutuşur. Arkadaşı nazlıdır, çay dokunur, kahvede nohut karışıktır, gazoz geğirtir. Sen hele şimdilik bir bardak musluk suyu ver ki biz düşünek, der. Biz dolanıp bir daha geliriz etti mi üç?"

Kadri giderek kabarıyor, altında bükülü ayağının birini alıp birini koyuyordu:

"Ağabeg bu işsiz güçsüz takımı adamı deli eder. Bir bardak suda fırtına kopar mı? Kopar. Cinayet bile işlenir. Ben kendi payıma ölene değil öldürene acırım. Adam bardağın kıyısında az bir leke görür, küüt kırar. Evde karısına söz geçiremeyenler, burada arslan kesilirler."

Kadri ayak değiştirdi. İkide bir çekip kapadığı çekmeceyi yokladı. Güneş görmemiş yüzü, kara kaşlarında daha bir solgunlaştı:

"Başınızı ağrıtmayalım, sonunda getir bakalım iki tane yandan çarklı, derler. Çayımız yenidir, hastır. Demliğimizde akşamdan çay bırakmamak görgümüz gereğidir hani. Verdiğimiz çay ağız haşlayıp, yüz burmazsa, eyvah bizim kahveciliğimize.

Çaydan anlamayana has çay dökmeyeceksin. Atalar "eşşek hoşaftan ne anlar, suyunu içer tanesini bırakır" diye boşa dememişler. Cahiller inat olur ki, katır inadı halt etmiş. Olan bu çay mı Çapanoğlunun abdest suyu mu? derler, yine ses etmeyiz. Öyle buyruk almışız ocağımızdan. Tez gidip aynı çayla döneriz. Hah bu fena değil, derler."

Kadri, parmaklarını kapamayı unutmuştu:

"Kaç oldu? Etti mi sana altı", diye ortalama bir sayı attı.

"Kimisi de vardır bir bardak çayın gölgesinde gün doldurur. Bardağın dibindeki artığa el atacak olsak bağırır: "Olan arkanızdan atlı geliyor?"

Kadri çekmeceyi düzenli aralayıp kapatıyordu. Önündeki katran karası çayı göstermelik ağzına götürdü. Çekmeceden içtiğine ohh deyişi iştah kamçılayıcıydı:

"Agabeg dökün tüye, küllüğe döneriz, etti mi yeddi?

Herkes suskunluğu bozmaya söz ararken, Kadri ayak değiştirdi:

"Hesaba gitme de ölüme git. Adın gibi bildiğin üç çayı düşürürler ikiye. Uysan bela hazır. Bir bardak su için kan etmiş derler. Başımızın gözümüzün sadakası olsun der geçeriz. Uzatmayalım, atalar "Kahvehaneli olma da kahpehaneli ol" diye boşa dememişler."

Kapıya yakın masalardan biri boş bardakla oyun havası çalmaya durdu. Yetmedi "Olan hırpo neredesin, çay dedik çayy!" diye narasını patlattı.

Kadri seyriyen bıyıklarıyla sustu. Eli beline gitti geldi. Oltutaşı tesbihi yere düştü. İki kolu göğe açık:

"Bunlar ne ki ağabeg, bunlar ne ki? Bizim gerçek çilemiz saat akşam onbirden sonra başlar. Sarhoşu, ipsiz sapsızı, yersiz yurtsuzu, uyku tutmayanı, karısından uzak durmak isteyeni tüm başımızdadır. Efendice kardeş vakit tamam, belediye kanun dersin diklenir. Tutup kolundan atarsın, adınız kabadayıya, kötüye çıkar."

Kadri çekmeceyi hünerli yokladı. Elinin tersiyle bıyığını sildi:

"Ağabeg beni bu kahvecilik ayyaş etti. Kırkıma kadar ağzıma tövbe içki işret koymamışam. Diyeceksiniz ki biz anlamadık. Yok içkim temizdir, anlatmam çok şükür. Küplen içsem belli etmem, ağzımı siler kalkarım.

O, vaktinden önce ağarmış saçlarını dalgın karıştırdı:

"Bir erkek adam çıkıp da bu kahveleri kökten kapatmıyor ki kurtulak. Sanki zıkkımlar yeddi katlı fabrika. As kilidi kapıya kesilsin semaverin soluğu. İki bardak çayın gölgesinde akşam edenler de görsün anasının düğününü. Zararı yok bizler de meydansız, yolsuz yularsız kalalım.."

Bazan aklıma bir hayınlık vuruyor. Diyorum ki, bu hükümet bizim kahvehanelerden medet umuyor. Meydanlarda boy görünsün, işsiz ayağı yol döğsün istemiyor. Haksız mıyım agabeg...?

El sıkışıp ayrılırken, Kadıköy'de Kahveci Kadri bizim de aklımıza bir hayınlık koymuştu! ●

Kaçış Gazeli

Çok kez yitirdim kendimi denizde
kulakların yeni derlenmiş çiçeklerle
dilim sevgiyle, acıyla dolu.
Çok kez yitirdim kendimi denizde,
yitirdiğim gibi bazı çocukların yüreğinde.

Hiç bir gece yoktur ki, bir öpücük verende,
yüzü yok insanların gülüşleri duyulmasın,
hiç kimse yoktur ki, dokunurken yeni doğmuş bir
bebeğe,
unutsun kıpırtısız kafataslarını atların.

Çünkü güller katı bir
kemik görünümü aranırlar alında
ve insan ellerinin başka anlamı yok
öykünmekten gayri köklere yer altında.

Yitirdiğim gibi bazı çocukların yüreğinde,
çok kez yitirdim kendimi denizde.
Varmaksızın suyun bilincine
bir ışıklı ölüm aranıyorum beni tüketmeye.

Federico Garcia Lorca

İspanyolca'dan çevirenİpek Yağan Karaboğa

Küçük bir mezar başlığı

Bu divanda bir ateş var
Kimine vahiy
Kimi Abdal, kimi geyik, kimi nar

Giydim kainat libasın
Bu can, bu ten'e dar

Bu divanda ihali bir lokma var
Kimine göçededurur
Kimi Abdal, kimi geyik, kimi nar

Der ki Özer
Bu can benim değil
Emaneten yandı değil
Varmak menzilim ırak değil
Aşkla gelir, aşkla gider har'ım
Bu divanda kimi Abdal, kimi geyik, kimi nar

M.Özer CİRAVOĞLU

Uzaklığı aşarken

Bu bekleyişten geriye ne kalacak?
Suskun dudakların kuruyan dereleri
Yapraksız ağaçların
Sonyazlara dilsiz çözülmeleri kalacak:
Damardaki kan
Durgun bir suyun dibe çökmesi gibi
Sessiz ve devinimsiz mi?
Bekleyecek yarının çağlayanını.

Bir çalkantıyı geçer gibi
Gölgeliklerin dibinde bekleyen yüzler
Sorumsuz sözcüklerden seçerler
Aydınlığa uzanan geceyi;
Her yer karanlık
Her yer çürüyen bir ağlamanın
Gömütlüğe uzanan çığlığı,
Yutacak binlerce adımdan sonra
Uzaklığı.

Camdan kulelerle güneşe tırmananların
Elleri kesik içinde,
Kan bir gelincik tarlası düşledikleriyle
Ekilmemiş dinç bir toprak
Verimin içinde;
Ağlayışlardan geriye ne kalacak?
Solgun yüzlü çocuklarla
Tezgahtar kızlar,
Yitik bir düşün ardından koşarken
Yaşlı bir adam
Yıkılıp düşecek kurak toprağına;
Ne çok meyvesiz konuşmalar büyüyor
Yeşil bir sarmaşığın altında
Gün daha yarına kavuşacak
Kim kucaklayacak düşeni
Yaralı ufuklarla yarınlara.

Asım ÖZTÜRK

Desen: Adil SALİH

YENİ YAYINLAR...

TURNALAR, Öner YAĞCI, Roman, 245 Sayfa, 2100 TL. Yazışma: Taksim Cad. Yoğurtçu Faik Sok. 13/1 Taksim/İSTANBUL

AŞK SANATI (Ovidius-İsmet Zeki EYUBOĞLU, şiirler, 104 sayfa, Yazışma: Keçeciler Yamak Sok. No: 15/2 Fatih/İSTANBUL

HASIRALTI, Özdemir BAŞARGAN, Öyküler, 154 sayfa, 1050 TL. Yazışma: Kerem Yayınları, P.K.78 Bahçelievler/ANKARA

IRMAĞIN GÖZÜ, Asım ÖZTÜRK, Şiirler, 87 sayfa, 700 TL. Yazışma: 1721 Sok. No:8/1 Karşıyaka/İZMİR

SICAK, Tülay FERAH, Roman, 142 sayfa, 1575 TL. Yazışma: Tevfikpaşa Sok. Yuvam Apt. No,1 D,7 Feneryolu / Kadıköy / İSTANBUL

ÇIĞLIKÇIĞLIĞA MAVİLER, Nilgün ACAR, Şiirler, 62 sayfa, 525 TL. Yazışma: Ziraat Mah. Kenar Sok. 20/10 Dışkapı/ANKARA

SABAHA BİRİKEN, Bülent GÜLDAL, Şiirler, 61 sayfa, Yazışma: 105 Bakanlıklar/ANKARA

ÜRKEK KUŞLAR, Feyza HEPÇİLİNGİRLER, Öyküler, 93 sayfa, 1050 TL. Yazışma: İnönü Cad. 416/8 Göztepe/İZMİR

KUM, Ömer NİDA, Şiirler, 136 sayfa, 500 TL. Yazışma: Kültür Sok. Çıkmazı, Güven Apt. 8/4 Küçükyalı/İSTANBUL

ŞUBAT ÖLÜMLERİ

DERLEYEN:
Arslan PULATHENELİ

Niyazi Akıncıoğlu	1916-1 Şubat 1979
Faiz Kapancı	1871-1 Şubat 1950
Şükrü Baban	1890-1 Şubat 1980
Ahmet Cemal Köprülü	1893-2 Şubat 1979
Emin Ongan	1906-2 Şubat 1985
Abidin Daver	1886-3 Şubat 1954
Sadettin Kaynak	1895-3 Şubat 1961
Şerif İçil	1899-3 Şubat 1956
Muhlis Efe	1904-4 Şubat 1975
Cevat Rıfat Atılhan	1891-4 Şubat 1967
Kuzgun Acar	1928-4 Şubat 1976
Selahattin Pınar	1902-6 Şubat 1960
Mehmet Emin Erişligil	1891-7 Şubat 1965
Nuri Halil Poyraz	1885-8 Şubat 1956
Rüknettin Resuloğlu	? - 8 Şubat 1980
Muhlis Sabahattin	1889-10 Şubat 1947
Vahi Öz	1911-11 Şubat 1969
Nubar Tokyay	1905-12 Şubat 1955
İbrahim Hoyi	1908-12 Şubat 1984
Ragıp Şevki Yeşim	1910-12 Şubat 1971
Abidin Elderoğlu	1901-12 Şubat 1974
Ali Rıza Ertan	1944-12 Şubat 1979
Ali Süha Delilbaş	1887-12 Şubat 1960
Cenap Şehabettin	1870-13 Şubat 1934
İhsan Ozanoğlu	1907-13 Şubat 1981
Süheyl Ünver	1898-14 Şubat 1986
Nevzat Akay	1915-15 Şubat 1969
Mahmut Yurter	1906-15 Şubat 1962
Muvaffak Sami Onat	1919-15 Şubat 1986
Malik Aksel	1903-15 Şubat 1987
Kaptanzade Ali Rıza Bey	1891-16 Şubat 1934
Fazlı Ertekin	1911-17 Şubat 1977
Halil Nihat Boztepe	1883-17 Şubat 1949
Nerlman Ağaoğlu	? - 17 Şubat 1984
Abdurrahman Şeref	? - 18 Şubat 1955
Tezer Özlü	1943-18 Şubat 1986
Orhan Hamamı	1910-19 Şubat 1974
Ahmet Nadir Caner	1925-19 Şubat 1977
Ekrem Güyer	1921-19 Şubat 1954
Sadri Maksudi Arsal	1880-20 Şubat 1957
Ercüment Kalmuk	1908-21 Şubat 1971
Kılısıl Rıfat Bilge	1873-22 Şubat 1953
Necdet Sancar	1910-22 Şubat 1975
Muzaffer Tlkar	1910-22 Şubat 1987
Azmi Güleç	1924-22 Şubat 1979
Ömer Bedrettin Uşaklı	1904-23 Şubat 1946
Mehmet Rauf	1882-23 Şubat 1918
Hüseyin Rifat	1878-23 Şubat 1954
Halit Fahri Ozansoy	1891-23 Şubat 1971
İshak Varon	1884-23 Şubat 1962
Yorgo Bacanos	1902-24 Şubat 1977
Cahit Öztelli	1910-24 Şubat 1978
Fethi Giray	1918-25 Şubat 1970
Cem Sultan	1459-25 Şubat 1495
Raşit Rıza	1890-25 Şubat 1961
Hasan Hüseyin	1927-26 Şubat 1984
Hasan Ali Yücel	1897-26 Şubat 1961
Grifzen Asım Bey	1851-26 Şubat 1929
Emel Esin	1914-26 Şubat 1987
Hüseyin Sıret Özsever	1872-27 Şubat 1959
Şeyhülislam Yahya	1552-27 Şubat 1644
Cemal Nadir	1902-27 Şubat 1947
Kazım İsmail Gürkan	1905-28 Şubat 1972
Osman Zeki Üngör	1880-28 Şubat 1958
M.Şevket İpşiroğlu	1908-28 Şubat 1985
Orhan Apaydın	1926-28 Şubat 1985
İsmail Aydoğdu	? - 29 Şubat 1976

SANAT OLAYLARI / HABERLER

■ TRABZON'DA FOTOĞRAF SANATÇILARI DERNEĞİ.
Trabzon'lu fotoğrafseverler kısa adı FOTO FORUM olan bir dernek kurarak çeşitli etkinlikler için güçlerini birleştirdiler.

FOTO FORUM

Trabzon'da ilk fotoğrafçılık derneği Nisan 1959' da kurulmuş, 1978 yılında kapanana dek başkanlığını Yusuf Sezgin yapmıştı. Bu dernek Türkiye'de kurulan ikinci dernek olma özelliğini de taşıyordu. Trabzon' da belli bir fotoğrafsever birikimi ve amatör fotoğrafçı oluşmasını sağlayan derneğin toplu ve kişisel sergilerle film gösterileri etkinlikleri arasındaydı.

Bu birikimi yeniden oluşturma, Trabzon Fotoğrafçılarının sesini yurt içinde ve dışında duyurarak Trabzon'u ve Türkiye'yi tanıtma amacını da taşıyan dernek yöneticiliğine Şekip İskender seçildi. Kuruluşu, 8 Kasım 1987'de yapılan toplantı ile kesinleşen derneğin kurucu yönetim kurulunda diğer üyeler ise Saim Karadeniz, Feridun Aydın, Süleyman İskender, İhsan Erbay ile Hülya Yalçınalp.

Dernek Adresi. Kunduracılar Cad. Neşe Sok. No:5 Trabzon

■ ÖDÜL. Bir süre önce Mimarlar Odası Trabzon Şubesi'nce düzenlenen "Bayburtlu Şair Zihni Anısına Anıt-Çeşme Fikir Projesi Yarışması" Ocak 1988'in ilk haftasında sonuçlandı. Seçilmiş jüri tarafından yapılan sıralama ile Ali Herkül Çelikkol altın plaket, Muhlis-Nuran Türkmen, Çınar Bilgin Ayla Taşke, Cüneyt Keskin, Şener Pul, İsmail Sağır adlı yarışmacılar da gümüş plaket kazandılar.

■ SERGİ. Ocak 1988 sergi etkinlikleri Trabzon Devlet Güzel Sanatlar Galerisi'ndeydi.

- 2—14 Ocak tarihleri arasında Temel Zihni'nin yağlıboya resim sergisi yer aldı.
- 15—28 Ocak arasında Cemil Şişman'ın resim sergisi izlendi.
- 29 Ocak günü açılan Sema Menteşoğlu resim sergisi ise 11 Şubat'ta sona erecek.

■ TİYATRO: Trabzon Devlet Tiyatrosu Büyük Sahnesinde Tiyatro Müdürü Erhan Gökgücü'nün yazıp yönettiği "Kısmet" adlı oyun Ocak ayı boyunca ilgiyle izlendi. Aynı oyun Şubat ayı boyunca da sergilenecek. Tiyatro'nun Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü'nce verilen bilgiye göre Büyük Sahne'de 3-16 Şubat 1988 günleri Enuardo de Phılıppo'nun "Büyü" adlı komedisi oynayacak. "Büyü" Ankara Devlet Tiyatrosunca hazırlanmış. Gene Büyük Sahne'de 24 Şubat günü Barillet ve Gredy'nin yazdığı "Kaktüs Çiçeği" sahnelenecek. Oyun Trabzon Tiyatrosu'nca hazırlanıyor.

Trabzon Oda Tiyatrosu'nda ise 10-13 Şubat 1988 günleri arasında Dinçer Sümer'in yazıp oynadığı, Aylan Sayılgan'ın yönettiği "Maviydi Bisikletim" adlı oyun oynanacak. Aynı sahnede 25-27 Şubat günleri arasında Bavelnizin'in yazıp Leyla Tecer'in yönettiği ve Beyhan Saran'ın oynadığı "İlk Evlilik" oyunu var.

KIYI 3. YILINA BAŞLIYOR

— KIYI'YA ABONE OLDUNUZ MU? —

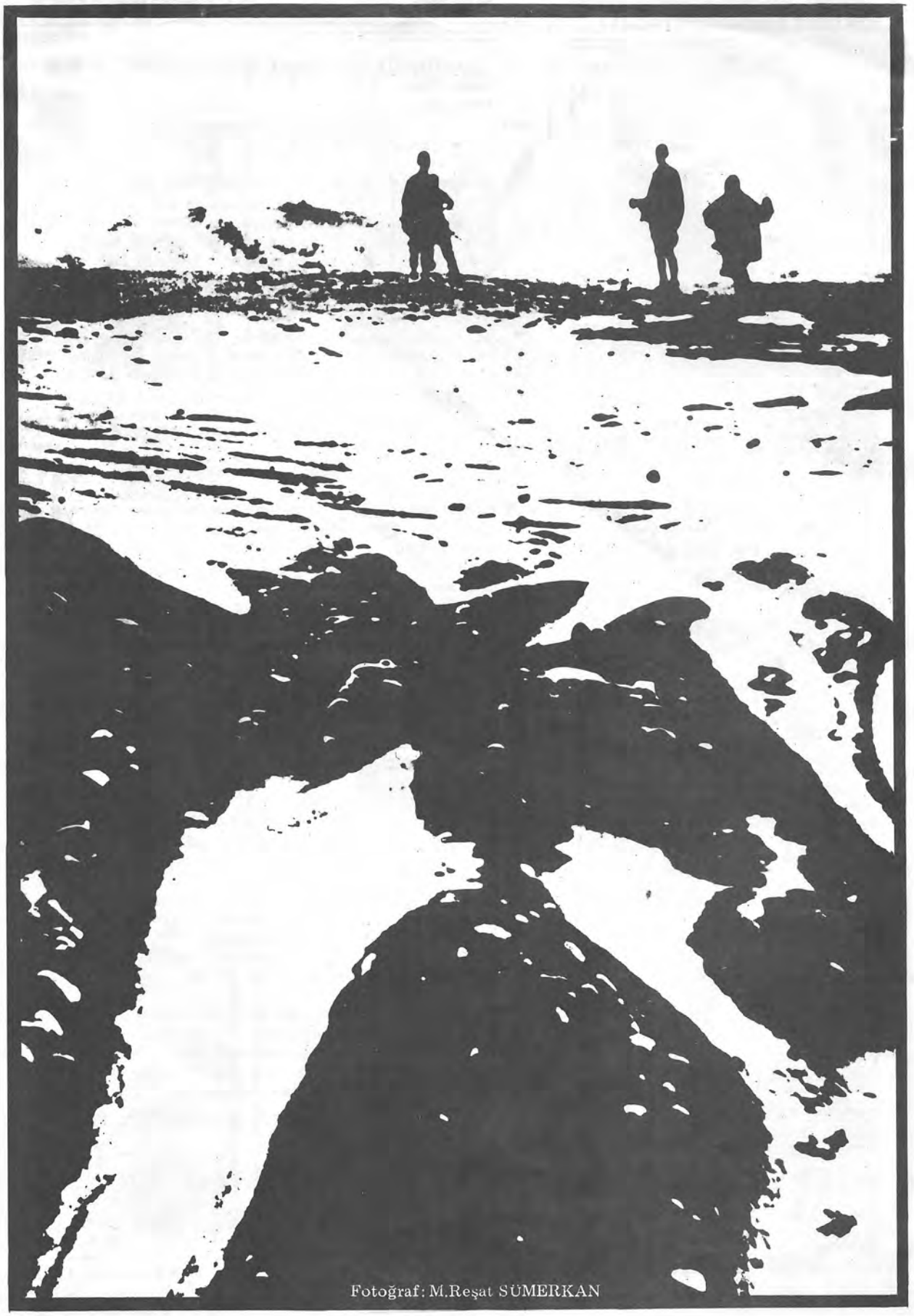

Fotoğraf: M.Reşat SÜMERKAN